

Perusteos Alankomaiden soista hollanniksi

Tapio Lindholm

Jansen, André & Grootjans, Ab (toim.) 2019. Hoogvenen: landschapsecologie – behoud – beheer – herstel. Noordboek Natuur. 392 s.

Alankomaat on suomaa – tai on ollut joskus kauan sitten. Soilla on ollut keskeinen osa maan historiassa ja ennen kaikkea maankäytössä. Vähän niin kuin Suomessa, tosin sillä erotuksella, että soita Alankomaissa on nykyään hyvin vähän ja ne vähätkin ovat enemmän tai vähemmän ”epäluonnontilassa”.

Kiinnostus Alankomaiden viimeisiin soihin on kuitenkin ollut suurta ja niistä ovat kiinnostuneet sekä luontoharrastajat että tutkijat. Niiden korkeatasoiseen tutkimukseen on myös löytynyt runsaasti rahoitusta. Siksi monet alankomaalaiset suotutkijat ovatkin kansainvälisesti hyvin tunnettuja.

Koosteena soista ja alankomaalaisesta suotietämyksestä ilmestyi vuoden 2019 lopulla kirja, joka vapaasti suomennettuna on *Keidassuo: maisemaekologia – säilyttäminen – hallinta – hyödyntäminen*. Sen ovat toimittaneet kaksi pitkän linjan suoasiantuntijaa André Jansen ja Ab Grootjans. Kirja on kokonaisuudessaan hollanninkielinen.

Alankomaissa keidassoita esiintyy enää muutamilla luonnonsuojelualueilla. 3 000 vuotta sitten tilanne oli kuitenkin erilainen. Silloin soita oli maassa kaikkiaan noin miljoona hehtaaria. Nyt tästä suomäärästä on enää jäljellä noin 10 000 hehtaaria. Soiden voimaperäisen käytön historia on alkanut Alankomaissa paljon varhemmin kuin meillä.

Noin vuonna 500 ennen ajanlaskumme alkua yli puolet Alankomaiden pinta-alasta oli vielä turpeen peittämää. Rannikkoalueet ja korkeammat hiekkamaat olivat soistuneet. Maa on kuitenkin jatkuvasti vajonnut. Noin vuonna 300 eaa. lähtien

läntiset alavat suot alkoivat hukkua vähitellen mereen.

Soiden käyttö alkoi Alankomaissa jo ennen roomalaisten saapumista. Varhaisin käyttömuoto oli rannikkosoiden polttaminen, jotta siitä saataisiin kerättyä turpeeseen imeytynyt suola. Soiden käyttö polttoturpeen nostoon alkoi sekin sydänkeskijalla.

Voimaperäisestä käyttöhistoriasta johtuen suoluontoa on niukasti nykyisissä Alankomaisissa. Turvemaita tai niiden pohjia on paljon laajemmin poldereissa laidunmaina, merenpinnan alapuolella.

Hoogvenen ei kuitenkaan ole soiden käytön esittelykirja vaan Alankomaiden soiden ja niiden

ekologian esittely – tosin soiden käyttöäkin sivutaan. Kirjan alkuosa on soiden ekologian esittelyä. Loppuosa on erillisten alueen keidassoiden esittelyä.

Kirjan sisältö ja kirjoittajakunta on monipuolinen. Kirjan aloitusluvussa (André Jansen) pyritään määrittelemään mikä on keidassuo ja toisessa luvussa paneudutaan soiden luokitteluun. Kolmas luku (Hans Joosten ja John Couwenberg) käsittelee keidassoiden itsesäätelyä ja itserakentumista. Näiden jälkeen seuraavat luvut keidassoiden hydrologiasta (Jos Schouwenaars, Sake van der Schaaf ja Jos von Asmuth), soiden maaperän muodostumisesta (Jan Sevink), sammalten kasvua ohjaavista tekijöistä ja kasvupaikkatekijöistä (Juul Limpens, Hilde Tomassen ja Fons Smolders), turpeen eliöstöstä sekä eläinten ja kasvien sopeutumisesta suo-olosuhteisiin (Eddy Wreda, Wilco Verbeck ja Gert-Jan van Duinen), erilaisten keidassoiden esiintymisestä Euroopassa suhteessa muihin soihin (André Jansen, Wladimir Bleuten, Hans Joosten ja Matthias Shouten) sekä erityisesti keidassoiden kehityksestä Alankomaissa Holoseenin aikana (Marjolein van der Linden ja Laura Kooistra). Omissa luvuissaan ovat ku-

vattuna myös suoluonnon tuho ja soiden käyttö Alankomaissa (Hans Joosten), keidassuokasvien levinneisyys ja fenologia (Eddy Weeda), keidassoiden fauna (Robert Ketelaar, Gert-Jan van Duinen ja Carlo van Seggelen). Lopuksi esitellään 18 keidassoiden morfologiaa kermeineen ja allikoineen (André Jansen, Ab Grootjans ja Jan Sevink), jotka lienevät kaikki keskeisimmät jäljellä olevat suot Alankomaissa.

Kirjan voi katsoa myös olevan monen keskeisen alankomaisen suotutkijan osaamisen esittelyä. ”Kriittinen massa” suo-osaamista on tässä kirjassa liioittelematta huikea.

Teos on kaikinensa hieno kirja. Se on osoitettu tieteen popularisointina oman maan lukijakunnalle, joten kirja on hyvin kansallinen. Suomalaisille hollannin kieli on vaikeaa. Harva sitä meillä osaa. Mutta jos joku suoasiantuntija sitä osaa, niin suosittelen lämpimästi tutustuttavaksi.

Suuseurassa on usein keskusteltu uuden oman ajantasaisen kotimaisen suokirjan tekemisestä. Viimeisin ilmestynyt kirja *Suomi – suomaa* on jo historiallinen teos. Jos jotain uutta ja uudenlaista teosta ryhdytään pohtimaan, niin *Hoogvenen* on yksi esimerkki, josta voi ottaa oppia.